

Risberget kirkesal.

Finnene som etter hvert kom til å bosette seg i Risberget på 1600 tallet, var for en stor del sterke i sin gudstro, og dro gjerne den lange veien til kirken i bygda. Dette vet vi fra finnemantallet av 1686, der det for hver voksen mannsperson er anført om vedkommende “søger Kierchen”

Fra ca. år 1700, da kirkebokføringen ble obligatorisk, finner vi Risbergsfinnernes navn i listen over kirkegjengere. Denne omstendelige bokføringen ble det etter hvert slutt på, og senere finner vi bare navn på de som var i kirken i forbindelse med dåp, konfirmasjon, forlovelser, ekteskap og død. Men ut i fra dette kan vi forstå at skogfolket fra Risberget ikke lot seg skremme av den lange veien til Våler kirke. Vi kan likevel godt tenke oss hvordan det kjentes å ta fatt på den tre mil lange ferden langs stier gjennom storskogen i høstregn og “snøstorm” med spedbarn og sine

kjære avdøde. Det er lett å forstå at de hadde et ønske om å få sitt eget gudshus i grenda langt øst i skogen.

Likevel skulle det gå nesten 200 år fra de første finnene bosatte seg i Risberget, til deres egen kirkesal ble innviet. I 1856 behandlet Våler formannskap et brev fra prostens datert 4. juli, som går ut på at det ytes 100 spesidaler og at opplysningsvesenets fond utreder 460 spesidaler til bygging av skole og kirkerom i Risberget. Tidligere samme året ble det bestemt at det skulle holdes skole i lokalene 14 uker i året, de resterende 4 ukene skulle det fortsatt være omgangs skole. Først 7 år senere var bygget klart til bruk, og i kirkeboka kan vi lese under datoen 18. oktober 1863;

“Konfirmation i Risberget, 5 barnedåper, komunion (nattverd) for 91, 2 brudevielser og 2 jordfestelser”

Risbergets nye kirkesal ble da innviet. Kirkesalen hadde da muligens allerede vært i bruk noen tid. Før dette hadde guds tjeneste vært avholdt blant annet i salen i 2. etasje på Nyborg.

At hele 91 personer gikk til alters for nattverd virker nesten utrolig, men det er grunn til å anta at de fleste som møtte fram til denne gudstjenesten, også gikk til alters. Sikker er det i alle fall at det var trangt om plassen i den lille salen i 2. etasje, som senere har vært, og fremdeles er, høyt skattet blant grendas beboere. I sin enkelhet er kirkesalen

Nyborg, der det ble holdt gudstjenster i salen i 2. etasje.

et meget stemningsfullt og smakfullt forsamlingsrom.

Etter et forslag fra Paudor Risberg ble det i 1899 bygget klokkehus, og noen år senere, i 1904, kom kirkeklokka på plass. Denne er støpt av Olsen&Nauen, og den har en spesiell klang, Risbergsklokka, en unik høytidsklang. Når det ringes til gudstjenste julaften kan man fornemme den gode høytids stemningen som fyller mennesker og rom, ja hele grenda kan høre den malmfulle klangen når julen ringes inn.

Det ble bevilget kr. 50.00 til klokketårn og klokke, og det ble samtidig kjøpt et bord og to stoler til sakrestiet, til sammen

Altartavla i Risberget kirkesal.

kr. 15.00. Et døpefat ble innkjøpt, og for dette ble det betalt kr. 3.00. Kirkesangeren i Risberget hadde en årlig lønn, klokkertold, på kr. 4.00. Og det samme beløpet fikk han i Gravberget. Det ser ut til at beløpet på kr. 50.00 ikke var tilstrekkelig til å dekke kostnadene, og det ble derfor bevilget ytterligere penger, slik at den totale kostnaden ble kr. 150.00.

Selv om ikke tilstrømmingen til Risberget kirkesal alltid har vært like stor som på denne dagen, var det i lange tider vanlig å telle 40-60 personer til alters, og til langt inn i mellomkrigstiden var de faste gudtjenestene godt besøkt.

Skogfinnenes dype gudsfrykt var nok underbygget av en skrekkyldt respekt for død og sykdom. Døden var en vanlig gjest også i Risberget, og for de fleste ble det å begrave en av sine kjære,

en vanlig opplevelse.

Den døde skulle hedres og deres minne skulle bevares, og allerede i 1695 forbeholdt rydningsmannen Anders Eriksen Purainen seg i sin føderådskontrakt, at han skulle få en “sømmelig jordfærd - slik hans salige hustru Annichen hadde fått”

Sett i denne sammenheng er det underlig å tenke på at den kirkesalen Risberget endelig fikk i 1863, ikke på noen måte var egnet til å foreta begravelser sermonier. Kirkesalen ligger jo i annen etasje, og med adkomst via en trang, bratt og svingete trapp, var det umulig å kunne få en kiste opp i kirkerommet.

Vi vet at det var vanlig å holde begravelser sermonien hjemme, en god skikk der plassen tillot det. Men i mange små og fattigslige stuer var ikke dette mulig, derfor har folket i Risbergs grenda alltid følt et stort savn ved at det ikke var mulig å foreta en “sømmelig jordfærd” fra deres eget gudshus.

Hvorfor man i 1863 valgte en løsning med kirkesalen i 2. etasje vites ikke, men savnet av en kirke i forbindelse med gravlunden var stort. Tanken hadde sikker vært levende blant mange i Risberget, da det

i 1958 ble avholdt flere møter for å vurdere mulighetene for å få reist en kirke i tilknytning til gravlunden. Både prost Michelsen og Asbjørn Risberg hadde uttalt at det eksisterende kirkesal hus ikke hadde et eksteriør som bærer preg av av det alvor og høytid

Den vakre dåpefonten i Risberget kirkesal.

man kan forvente av et gudshus. Dette initiativet fra 1958 førte imidlertid ikke fram, men i 1973 ble saken igjen tatt opp til diskusjon. Også denne gangen gikk arbeidet tregt, til tross for en stor interesse fra Risbergets beboere, og det ble endatil samlet inn en del penger som skulle gå til den nye kirken i Risberget. Vanskeligheten man støtte på undeveis skal det ikke gåes nærmere inn på, men til tross for at det ble utarbeidet tegninger til en vakker og hensiktsmessig kirke som ville passet godt inn i miljøet ved gravlunden, ble aldri prosjektet realisert. Byggesaken var til behandling og forhåndsgodkjenning i kirke departementet, og på en rekke områder ble det en utvikling i saken som gav grunn til optimisme. Dessverre førte det heller ikke denne gangen fram til at det ble bygget en ny kirke i Risberget, og enda i dag er det til kirkesalen fra 1863 at Risbergets beboere søker når de føler behov for det.

Kanskje skal vi være glad for at det gikk som det gikk, befolkningstallet i Risberget blir jo stadig mindre og mange som søker til Risberget kirkesal for å delta på gudstjenster, kommer langveis fra for å oppleve den særegne stemningen det er å sitte i den enkle kirkesalen i 2. etasje. Med bare 60 sitteplasser i salen er det ofte en fullsatt kirke som møter presten ved de store høytidsgudstjenestene. I dag er huset og kirkesalen restaurert og framstår i all sin prakt før 150 års jubileumet. Heldigvis har vi enn så lenge en aktiv "kirke" der det holdes faste gudstjenster, og stadig flere som har tilknytning til Risberget ønsker både å døpe sine barn, konfirmere seg og inngå ekteskap i denne vakre, særegne kirkesalen langt øst på Våler Finnskog.

Risberget kirkehus er helt unik i norsk sammenheng, det er det eneste skolebygget med kirkesal i 2. etasje som enda er i bruk.

Messehakler brukt i Risberget kirkesal.

Det antatt eldste Messehaklet som er brukt i Risberget Kirkesal.

Også dette Messehaklet er brukt i Risberget kirkesal.

I 1973 ble dette messehaklet tatt i bruk i Risberget kirkesal. Finansiert delvis med legatmidler og pengeinnsamling i egen menighet.